

АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ СПРИЯННЯ ЕКСПОРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

© 2017 КОТИШ О. М., СТРИЖАК К. А.

УДК 339.564

Котиш О. М., Стрижак К. А. Аналіз світового досвіду сприяння експортній діяльності

У даній статті проведений теоретичний аналіз наукових підходів до визначення таких понять, як «експорт» та «експортна діяльність». Результати дослідження дали змогу виявити, що ці поняття є тотожними, хоча такий підхід і критикується багатьма науковцями. У представленій роботі під експортною діяльністю розуміється сукупність дій з боку підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з проведеним організаційним заходом щодо підготовки та продажу товару іноземним суб'єктам господарювання. У статті розраховано макропоказники в динаміці, які характеризують стан експортної діяльності України. Виявлено основні тенденції її розвитку, окреслено основні проблеми та напрями подальшого розвитку. Представлено міжнародний досвід сприяння експорту в різних країнах світу, з'ясовано основні завдання та функції інституцій зі сприяння експорту, що дозволило сформулювати рекомендації щодо подальших дій з боку держави для підтримки та розвитку експортної діяльності України.

Ключові слова: експорт, експортна діяльність, експортні кредитні агенції, експортна квота, зовнішньоторговельна квота.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Котиш Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: EKotysh@gmail.com

Стрижак Кристина Андріївна – студентка факультету міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 339.564

UDC 339.564

Котыш Е. Н., Стрижак К. А. Анализ мирового опыта содействия экспортной деятельности

Kotysh O. M., Stryzhak K. A. The Analysis of World Experiences in Promoting Export Activity

В данной статье проведен теоретический анализ научных подходов к определению таких понятий, как «экспорт» и «экспортная деятельность». Результаты исследования позволили выявить, что эти понятия тождественны, хотя такой подход и критикуется многими учеными. В представленной работе под экспортной деятельностью понимается совокупность действий со стороны предприятий – субъектов внешнеэкономической деятельности, связанных с проведением организационных мероприятий по подготовке и реализации товара иностранным субъектам хозяйствования. В статье рассчитаны макропоказатели в динамике, характеризующие состояние экспортной деятельности Украины. Выявлены основные тенденции её развития, обозначены основные проблемы и направления дальнейшего развития. Представлен международный опыт содействия экспорту в разных странах мира, выяснены основные задачи и функции институтов по содействию экспорту, что позволило сформулировать рекомендации относительно дальнейших действий со стороны государства для поддержки и развития экспортной деятельности Украины.

This article proposes a theoretical analysis of the scientific approaches to defining concepts such as «exports» and «export activity». The results of the study helped to reveal that these concepts are identical, although this approach is criticized by many scientists. In the publication presented, the export activity is understood as a combination of actions on the part of the enterprises – foreign economic actors, involved in organizational arrangements aimed at preparation and marketing of goods to foreign economic actors. The article calculates the macro indicators in dynamics in order to characterize the status of Ukraine's export activities. Its main development tendencies have been identified, the main challenges and directions for further development have been indicated. The article provides the international experience in promoting exports worldwide, the main tasks and functions of export promotion institutions have been explained, thus creating possibility to form recommendations for further actions on the part of the State to support and develop the export activity of Ukraine.

Ключевые слова: экспорт, экспортная деятельность, экспортные кредитные агентства, экспортная квота, внешнеторговая квота.

Keywords: exports, export activity, export credit agencies, export quota, foreign trade quota.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Fig.: 5. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Котыш Елена Николаевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международной экономики и менеджмента внешнеэкономической деятельности, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Kotysh Olena M. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economy and Management of International Economics Relations, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: EKotysh@gmail.com

E-mail: EKotysh@gmail.com

Стрижак Кристина Андреевна – студентка факультет международных экономических отношений, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Stryzhak Krystyna A. – Student of the Faculty of International Economic Relations, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Комплексні економічні перетворення, які відбуваються в Україні упродовж останніх десятиліть поглиблюють економічні зв'язки держави з багатьма країнами світу. Наслідком таких процесів є неминуча інтеграція національних суб'єктів господарювання у світову економічну систему. Однак, виходячи на світовий ринок, українські підприємства стикаються з низкою умов, які принципово відрізняються від роботи на внутрішньому ринку. За таких обставин Україні необ-

хідно самостійно розробляти активну політику сприяння експортній діяльності та впроваджувати заходи, що будуть спрямовані на забезпечення сталого розвитку та реалізації експортного потенціалу країни.

Зарубіжні та вітчизняні наука та практика накопичили деякий досвід щодо вирішення проблем сприяння експортній діяльності. Серед сучасних науковців, які внесли суттєвий вклад у розкриття зазначеної проблематики, є такі: І. Герчикова, Л. Дейнеко, В. Денисова,

Ю. Іванов, В. Козик, Ю. Макагон, Т. Миролюбова, О. Мельник, М. Нагірна, І. Піддубний, Л. Піддубна, В. Пономаренко та ін.

Однак, незважаючи на значні наукові здобутки перерахованих учених, на сьогоднішній день залишається дискусійною проблема розробки заходів підтримки експортної діяльності підприємств.

У сучасних умовах агресивного конкурентного середовища експортна діяльність є необхідною складовою комплексного функціонування економіки країни та важливим різновидом зовнішньоекономічної діяльності. Однак, як свідчать статистичні дані України [1], експорт вітчизняних товарів мав хвилеподібну динаміку. Так, світова фінансово-економічна криза 2009 р. суттєво вразила українську економіку, що спровокувало різке зниження обсягу експорту (понад 41% у порівнянні з 2008 р.). З 2012 р. починається поступове зниження продажу вітчизняних товарів на світовому ринку, яке у 2016 р. досягло рекордно малого значення – 36361,7 млн дол. США у порівнянні з кризовим 2009 р. – 39695,7 млн дол. США (або на 45,7% нижче, ніж у 2008 р.).

Іншим негативним моментом, за даними Всесвітньої організації торгівлі [2], є те, що структура експорту високотехнологічної продукції України в порівнянні зі світовим експортом суттєво відстає. Натомість Україна на світовий ринок все більше постачає продукцію з низьким ступенем переробки, тобто сировину. На жаль, ця проблема зберігається протягом останнього періоду. Така ситуація з вітчизняним експортом спровокувала необхідність узагальнення світового досвіду сприяння експортній діяльності підприємств, що дозволить впровадити нові підходи до створення національної експортної політики, спрямованої на диверсифікацію експорту та збільшення в його структурі товарів з високою доданою вартістю, що є *метою* даної роботи.

Для досягнення поставленої мети в роботі були вирішені такі *завдання*:

- ✦ з'ясовано сутність понять «експорт» та «експортна діяльність»;
- ✦ проаналізовано стан експортної діяльності України за період 1996–2016 рр.;
- ✦ вивчено досвід розвинених країн щодо сприяння експортній діяльності підприємств.

Узагальнюючи наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених і нормативно-правових актів України [3–8], слід зазначити, що серед дослідників у сфері економіки не існує єдиної думки щодо трактування поняття «експортна діяльність». При цьому деякі вчені ототожнюють поняття «експорт» та «експортна діяльність», а інші стверджують, що таке припущення є недопустимим. Такі автори, як Козик В. В. [3] і Кузьмін О. Є. [4] у своїх дослідженнях різко критикують такий підхід, стверджуючи, що експорт – це лише одна операція, у той час як експортна діяльність за своїм економічним змістом – це набір операцій, які виконуються з метою підготовки та продажу товару на світовому ринку.

У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [5] наведено поняття «експорт», під яким розуміється продаж товарів українськими суб'єктами

зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України. Однак у Податковому кодексі України [6] (далі – ПКУ), а саме: ст. 14.1.211 наголошується на тому, що вивезення товарів за межі митної території України – це сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку, відповідно до Митного кодексу України. Тобто, ПКУ головною умовою здійснення експорту вважає перетин товаром митного кордону.

Таким чином, беручи до уваги позиції науковців і положення нормативно-правових актів України, у даному дослідженні поняття «експорт» та «експортна діяльність» ототожнюються та розуміються як сукупність дій з боку підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності пов'язаних з проведенням організаційних заходів щодо підготовки та продажу товару іноземним суб'єктам господарювання. При цьому до організаційних заходів можна віднести забезпечувальні операції з експорту (маркетингове дослідження ринку, проведення рекламної кампанії, транспортування товару, пошук партнера, налагодження ділових зв'язків і т. ін.), а безпосередньо до продажу відносяться основні операції (погодження умов та підписання контракту, виробництво товару згідно з умовами контракту, контроль за виконанням умов контракту, митне оформлення, оцінювання ефективності отриманого результату і т. ін.).

Аналіз статистичних даних України [1] дозволив виявити тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України за період з 1996 р. по 2016 р. Результати наведено на *рис. 1*.

Аналіз зовнішньої торгівлі України (див. *рис. 1*) дозволив виявити тенденції щодо поступового скорочення обсягів загального експорту та імпорту, починаючи з 2012 р. до стрімкого падіння у 2016 р. У 2009 р. через глобальну фінансово-економічну кризу обсяг експорту досяг рівня 2006 р. Починаючи з 2012 р., показники частки експорту мають тенденцію до зниження, на що вплинула втрата постійних і пріоритетних для країни зовнішніх ринків.

Причинами скорочення експорту стали несприятлива кон'юнктура світового ринку, зниження цін на сировинну продукцію, втрати перспективних світових ринків збуту готової продукції, посилення валютного контролю та вимог щодо якості вітчизняної продукції. На суттєве зниження імпорту вплинуло зниження купівельної спроможності громадян України за рахунок девальвації національної валюти.

Географічна структура експорту представлена на *рис. 2*. За результатами 2016 р. відбулося скорочення обсягів експортних поставок до країн ЄС на 3,9% у порівнянні з 2015 р. За період 1996–2016 рр. експорт до Америки у 2016 р. набув вищого показника (12,34% всього експорту). Найбільшу частку всього експорту складає експорт до країн СНД (40,60%), у той час як у 2015 р. цей показник був на 19,4% менше. Експорт з країнами Африки скоротився на 7,57%.

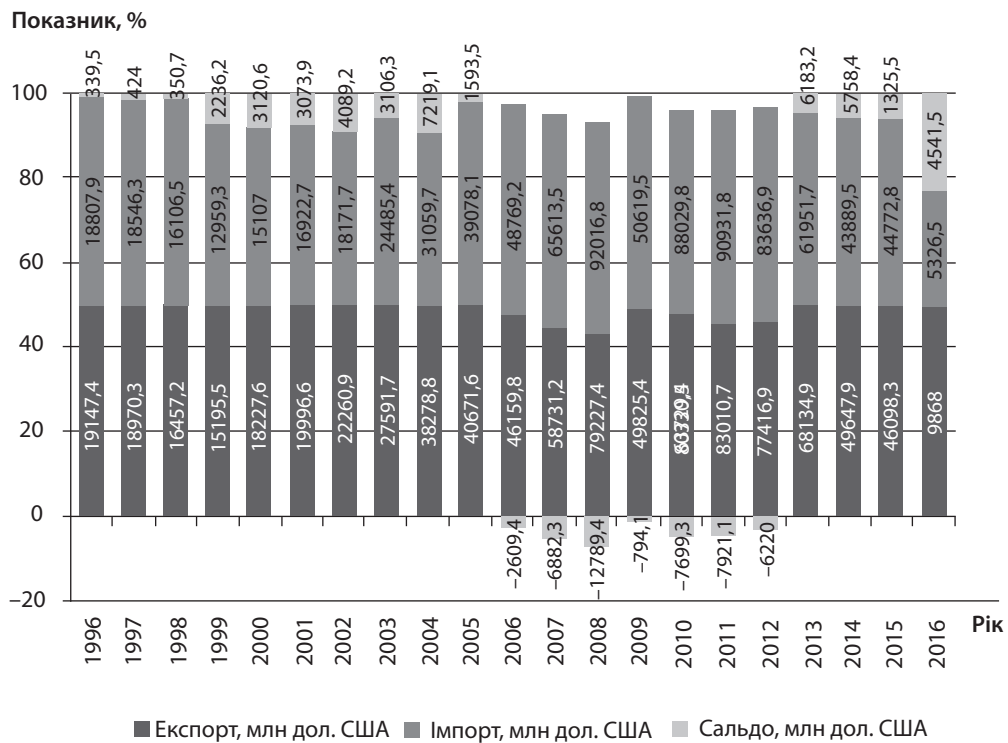

Рис. 1. Показники зовнішньої торгівлі України за період 1996–2016 рр. [1]

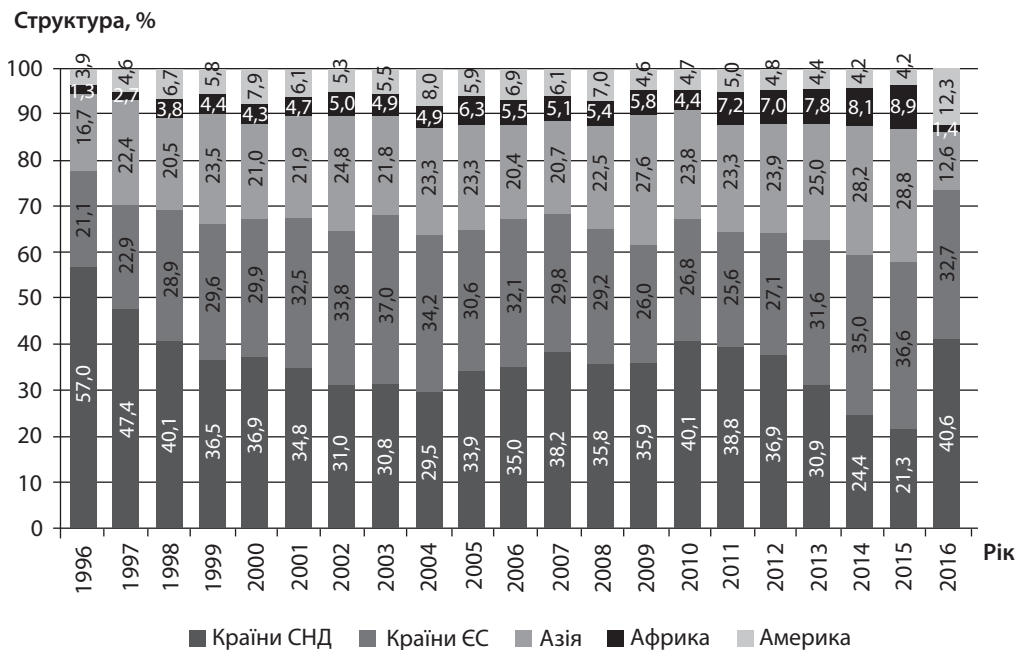

Рис. 2. Географічна структура експорту товарів та послуг за 1996–2016 рр. [1]

При аналізі зовнішньої торгівлі особливої уваги заслуговує аналіз товарної структури експорту (рис. 3). За період 2011–2015 рр. зростає питома вага продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції (з 14% до 26,0%), скоротилася частка продукції хімічної промисловості (з 18,3% до 15,3%) у порівнянні з 2015 р. За період 2011–2016 рр. скоротилася частка машин, обладнання та транспорту (з 22,4% до 18,8%), металів та виробів з них (з 20,3% до 17,1%). Тобто, у товарній структурі експорту України суттєво збільшилася частка товарів з низьким рівнем доданої вартості.

Таким чином, підбиваючи підсумки аналізу експортної діяльності України, можна з упевненістю сказати, що актуальними проблемами, які залишаються на сьогодні в економіці країни та невирішення яких призводить до негативних наслідків, є:

- ✦ низька товарна та географічна диверсифікованість українського експорту;
- ✦ майже повна відсутність умов кредитування експорту та високі ризики ресурсних втрат під час здійснення експортних операцій;

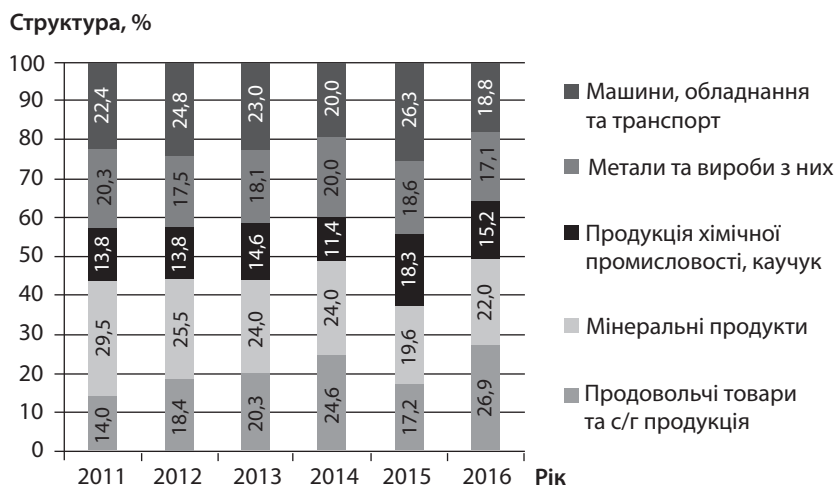

Рис. 3. Товарна структура експорту за 2011–2016 рр.

- ✦ низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції;
- ✦ недостатній розвиток і впровадження систем сертифікації, управління та контролю якості;
- ✦ відсутність дієвої системи державної підтримки експортерів.

Нагальна потреба у вирішенні зазначених проблем змушує детально вивчити світовий досвід щодо сприяння експорту.

Вивчення світового досвіду сприяння експортній діяльності в розвинених країнах світу дозволило встановити, що даний процес включає будь-які заходи, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку економіки країни в цілому та фінансово-економічного стану підприємства зокрема. До таких заходів належать [7]:

- ✦ *фінансова підтримка*, яка може надаватися з боку як держави, так і недержавних установ. Вона включає надання кредитів, гарантій та пряме фінансування, до якого належать субсидії, гранти, відкриття спеціальних економічних та ін.;
- ✦ *інформаційна підтримка* – консультації, проведення тренінгів, проведення маркетингового дослідження нових ринків збуту товару, пошук партнерів, налагодження зв'язків із новими експортерами, вихід на нові ринки і т. ін.;
- ✦ *державна підтримка у сфері розвитку міжнародних економічних відносин*, яка виражається у членстві в різного роду інтеграційних угрупу-

ваннях (преференційна торгівля, зона вільної торгівлі, митні союзи тощо). Результатом таких об'єднань є зниження торгових бар'єрів, спрощення торговельних і митних процедур, надання режиму найбільшого сприяння.

У багатьох країнах світу для підтримки експортної діяльності використовуються різного типу інституції, до яких віднесено експортні кредитні агенції та організації із сприяння експорту (рис. 4).

Представлені інституції успішно діють у багатьох країнах світу, що допомогло їм істотно покращити та досягти відповідного рівня зростання макроекономічних показників та вирішити проблеми розвитку експортної діяльності. Загальну характеристику діяльності інституцій зі сприяння експорту в розвинених країнах представлено в табл. 1.

Таким чином, проведений аналіз політики сприяння експорту в різних країнах світу дав змогу виявити основні функції та інструменти, які використовуються урядами для підтримки експортної діяльності. Це, насамперед, надання кредитів та страхування ризиків, пов'язаних з експортом. Слід зауважити, що більшість ЕКА є державними, тобто уряд представлених країн у сприянні експорту займає ключову роль, а експортна політика має стратегічне значення для їх розвитку. Майже всі представлені в табл. 1 країни мають окремі інституції, що надають фінансову та інформаційну підтримку експортній діяльності.

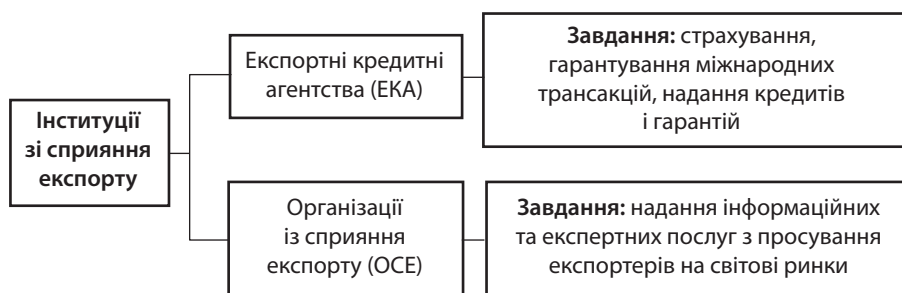

Рис. 4. Інституції зі сприяння експорту

Характеристика діяльності інституцій зі сприяння експорту

Країна	Інституції зі сприяння експорту	Назва інституції	Завдання
Франція	ЕКА, ОСЕ	Французька компанія зі страхування зовнішньої торгівлі (COFACE); Банк Франції, Французький банк зовнішньої торгівлі та банк «Креді насьональ» (Credit National)	Страховання торгових операцій, страхування ризиків, оцінка ринків, надання бізнес-інформації
Польща	ЕКА	Bank Gospodarstwa Krajowego – державний банк Польщі, через який реалізується урядова програма «Фінансова підтримка експорту», корпорація зі страхування експортних кредитів «КУКЕ»	Надання коротко- та довгострокових кредитів, фінансування акредитивів, фінансування імпортерів, страхування експортних кредитів
Канада	ЕКА	Export Development Canada – експортно-кредитне агентство Канади	Надання страхування торгових кредитів та експортні фінансові послуги для канадських експортерів та інвесторів та їхніх імпортерів
Чехія	ЕКА	Чеське агентство з підтримки торгівлі – «ЧехТрейд»	Надання консультацій у сфері експортних послуг, пошуку потенційних покупців, супроводження експортних угод
Угорщина	ЕКА	МЕНІВ – державна компанія в особі Міністерства національної економіки; EXIMBANK – спеціалізована кредитна установа	Страховання експортних кредитів; покриття ризиків коливання валютного курсу; страхування інвестицій (одиночні угоди); страхування короткострокових операцій з високим ступенем ризику; страхування лізингу
Німеччина	ЕКА, ОСЕ	Федеральна трискладова система сприяння експорту: Федеральне міністерство економіки й технологій; Федеральне Міністерство закордонних справ; Німецькі торгові палати. «Germany Trade & Invest GmbH» – федеральна агенція економічного розвитку	Проведення програм щодо сприяння експорту, маркетингового дослідження, розбудова іміджу країни, надання послуг з підтримки експорту
Китай	ЕКА, ОСЕ	Китайська корпорація страхування експортних кредитів (Sinasure) – державна експортна кредитна агенція	Страховання коротко-, середньо- і довгострокових експортних кредитів, страхування китайських інвестицій за кордоном, надання гарантій, стягнення комерційної заборгованості, оцінка кредитоспроможності торгових партнерів тощо
Казахстан	ЕКА, ОСЕ	Державна корпорація страхування експортних кредитів та інвестицій	Страховання експортних кредитів, субсидій; надання інформаційного забезпечення з розвитку експорту; страхування експортних кредитів
Російська Федерація	–	Урядом РФ розроблено та схвалено Концепцію розвитку державної фінансової (гарантійної) підтримки експорту промислової продукції Російської Федерації	Гарантійна підтримка експорту, відшкодування частини процентних ставок за експортними кредитами, довгострокове експортне кредитування
Україна	–	Кабінетом Міністрів України схвалено Концепцію створення системи державної підтримки експорту України [9]	Створення в Україні дієвої інтегрованої системи державної підтримки експорту

Однак Україна суттєво відстає від зарубіжних партнерів щодо підтримки власного експортера, що негативно віддзеркалюється на економічній ситуації та показниках розвитку експорту. Дослідження, проведені Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій [10], доводять, що в Україні існує безліч факторів, які створюють негативний вплив на розвиток українського

експорту, а саме: доступ до торговельного фінансування (X1), неналежні технології виробництва і навички (X2), виявлення потенційних ринків і покупців (X3), технічні вимоги та стандарти (X4), доступ до імпорتنних сировини та матеріалів за конкурентними цінами (X5), труднощі у виконанні вимог покупців щодо якості/кількості товару (X6), обтяжливі процедури на кордонах інших країн (X7),

тарифні бар'єри інших країн (X8), висока вартість або затримки при внутрішньому транспортуванні (X9), корупція на кордонах інших країн (X10), вимоги щодо правил походження за кордоном (X11). Результати такого дослідження представлено на рис. 5.

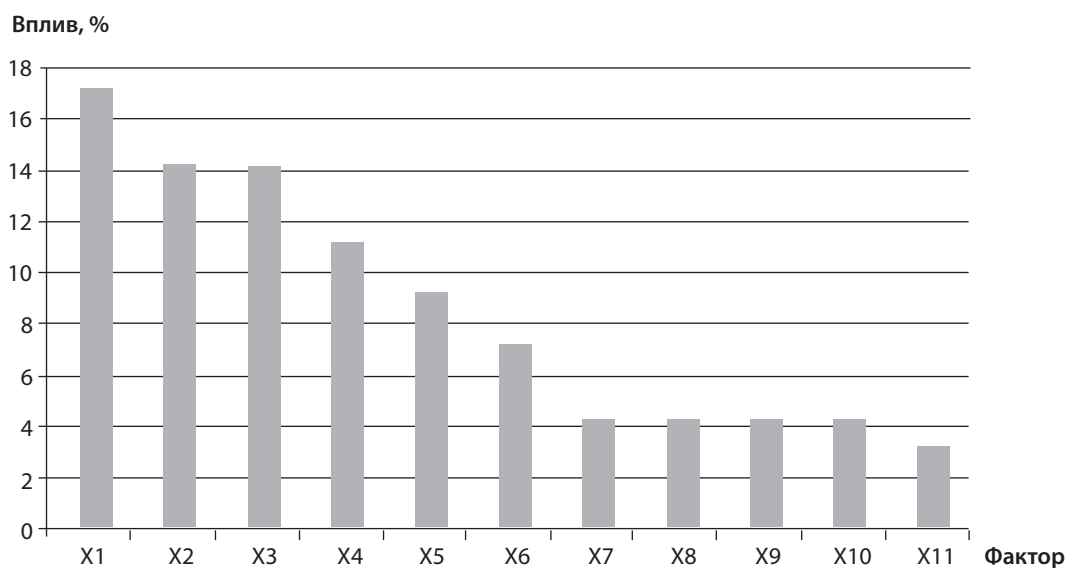

Рис. 5. Фактори, які негативно впливають на розвиток експорту в Україні

Отже, спираючись на вивчення зарубіжного досвіду щодо сприяння експорту та результати проведеного дослідження щодо виявлення найбільш вагомих факторів, які стримують розвиток експорту в Україні, автори даної статті пропонують передусім:

- ✦ створити урядову експортну кредитну агенцію та законодавчо прописати основну її мету, завдання та функції. Джерелом її фінансування повинен бути бюджет країни;
- ✦ така агенція не повинна перешкоджати діяльності приватних інституцій сприяння експорту;
- ✦ забезпечити фінансову підтримку вітчизняного експортера шляхом надання державних гарантій, кредитів, страхування експортних операцій;
- ✦ створити єдиний сайт інформаційної підтримки експорту в розділах митного регулювання, страхування, умов надання пільгових кредитів тощо.

Запровадження саме таких заходів дасть поштовх до подолання експортних бар'єрів та успішного закріплення українських експортерів на зарубіжних ринках. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт WTO. URL: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e.htm
3. Козик В. В. Трансформаційні аспекти експортно-імпоротної діяльності України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер.: Економіка. 2007. Вип. 23 (спецвипуск). С. 287–292.
4. Кузьмін О. Є., Георгіаді Н. Г. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства // Економічні та гуманітарні проблеми розвитку у III тисячолітті. Рівне: Тетіс, 2000. С. 76–78.

5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-12 (у редакції від 03.01.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>)

6. Податковий кодекс України № 2755-17 (у редакції від 10.09.2017 р.). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Політика сприяння експорту. Київ: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2014. Вип. 2. с. 22. URL: http://www.ier.com.ua/files//publications/Books/2.Export_promotion_policy.pdf

8. Юхта О. І. Політика підтримки експорту: досвід «нових європейських економік». *Вісник Інституту економіки та прогнозування*. 2016. С. 57–64.

9. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції створення системи державної підтримки експорту України» № 586-Р від 01.08.2013 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-2013-p#n8>

10. Політика сприяння експорту МСП в Україні. К., 2015. 36 с. URL: http://www.ier.com.ua/files//publications/Policy_papers/IER/2016/LEV/Krinityn_SME_Export_Promotion.pdf

REFERENCES

- Zozyk, V. V. "Transformatsiini aspekty eksportno-importhoi diialnosti Ukrainy" [Transformation aspects of export-import activity of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Ser.: *Ekonomika*, no. 23 (2007): 287-292.
- Kuzmin, O. Ye., and Heorhiadi, N. H. "Stratehiia zovnishnyoeconomichnoi diialnosti pidpriemstva" [Strategy of foreign economic activity of the enterprise]. In *Ekonomichni ta humanitarni problemy rozvytku u III tysiacholitti*, 76-78. Rivne: Tetis, 2000.
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-2013-p#n8>
- Ofitsiyniy sait WTO. http://www.wto.org/english/res_e/statis_e.htm
- Ofitsiyniy sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- "Polityka spriyannia eksportu" [Export Promotion Policy]. http://www.ier.com.ua/files//publications/Books/2.Export_promotion_policy.pdf

"Polityka spryianiia eksportu MSP v Ukraini" [SME Export Promotion Policy in Ukraine]. http://www.ier.com.ua/files//publications/Policy_papers/IER/2016/LEV/Krinityn_SME_Export_Promotion.pdf

Yukhta, O. I. "Polityka pidtrymky eksportu: dosvid «novykh yevropeyskykh ekonomik»" [Export Support Policy: The Experience of "New European Economies"]. *Visnyk Instytutu ekonomiky ta prohozuvannia* (2016): 57-64.

УДК 339.16:65

КРИТЕРІЇ ВИБОРУ БАЗОВИХ СТРАТЕГІЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 ПОЛЯКОВА Я. О., БАСКОВИЧ Д. В.

УДК 339.16:65

Полякова Я. О., Баскович Д. В. Критерії вибору базових стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Мета статті полягає в систематизації критеріїв вибору базових стратегій зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємства на основі оцінки масштабів їх впливу на стійке економічне зростання підприємства на зовнішньому ринку в довгостроковій перспективі з урахуванням переваг і недоліків наявних стратегічних альтернатив. Розглянуто сутнісну характеристику переваг і недоліків стратегічних альтернатив їх реалізації. Систематизовано критерії вибору базової стратегії ЗЕД підприємства. Обґрунтовано вибір того варіанта стратегічної альтернативи ЗЕД підприємства, який сприятиме максимізації прибутку в короткостроковій та середньостроковій перспективах або забезпечить позитивний розвиток репутації підприємства – за умови забезпеченості певним ресурсним рівнем, наявності стратегічної гнучкості та подолання вхідних бар'єрів зовнішнього ринку.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність підприємства, стратегія зовнішньоекономічної діяльності, стратегічні альтернативи, критерії вибору.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Полякова Яна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: polyan@ukr.net

Баскович Дарина Владиславівна – магістр, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: darina.bask@gmail.com

УДК 339.16:65

Полякова Я. А., Баскович Д. В. Критерии выбора базовых стратегий внешнеэкономической деятельности предприятия

Цель статьи заключается в систематизации критериев выбора базовых стратегий внешнеэкономической деятельности (ВЭД) предприятия на основе оценки масштабов их воздействия на устойчивый экономический рост предприятия на внешнем рынке в долгосрочной перспективе с учетом преимуществ и недостатков имеющихся стратегических альтернатив. Рассмотрена сущностная характеристика стратегий ВЭД; выделены базовые стратегии выхода на внешний рынок; составлен сравнительный анализ преимуществ и недостатков стратегических альтернатив их реализации. Систематизированы критерии выбора базовой стратегии ВЭД предприятия. Обоснован выбор того варианта стратегической альтернативы ВЭД предприятия, который будет способствовать максимизации прибыли в краткосрочной и среднесрочной перспективах или обеспечит позитивное развитие репутации предприятия – при условии обеспеченности определенным ресурсным уровнем, наличия стратегической гибкости и преодоления входных барьеров внешнего рынка.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность предприятия, стратегия внешнеэкономической деятельности, стратегические альтернативы, критерии выбора.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Полякова Яна Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международной экономики и менеджмента внешнеэкономической деятельности, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: polyan@ukr.net

Баскович Дарина Владиславовна – магистр, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: darina.bask@gmail.com

UDC 339.16:65

Poliakova Ya. O., Baskovych D. V. The Selection Criteria for the Basic Strategies of the Foreign Economic Activity of Enterprise

The article is aimed at systematizing the criteria for selecting basic strategies for the foreign economic activity (FEA) of enterprise by estimating the extent of their impact on the sustained economic growth of the enterprise in the external market in the long perspective, taking account of advantages and disadvantages of the available strategic alternatives. The article considers the essential characterization of the strategies of FEA; the basic strategies for entry into the external market have been allocated; a comparative analysis of the advantages and disadvantages of strategic alternatives to their implementation has been carried out. Criteria for selecting the basic strategy of the FEA of enterprise have been systematized. The authors substantiate the selection of the variant of a business-oriented strategic alternative that would provide maximizing the profits in the short and medium term perspective or would ensure a positive development of the enterprise's reputation, on condition that a certain resource level, strategic flexibility, and capacities for overcoming the external market entry barriers are available.

Keywords: foreign economic activities of enterprise, strategy of foreign economic activity, strategic alternatives, selection criteria.

Fig.: 1. **Tbl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Poliakova Yana O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economics and Management of Foreign Economic Activity, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: polyan@ukr.net

Baskovych Daryna V. – Master, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: darina.bask@gmail.com